

Bawula-langwa jurra eningadinuba-wiya ni-larrkamurra Dimidi-wa

¹ Ngayuwa ningena Bawula ning-arrikarrenama enena ayakwa nungkuwa-wa, Dimidi. Aburnaja wunalakina-kiya Neningikarrawara akwa Jesus Christ nenu-wekbalyinuma ngayuwa ningibina ningenikilarrkilarrka Jesus Christ-langwa. Bu-makama ngayuwa ningeniki-yarrkbaliji-yada ayakwa Jesus-langwa warnumamalyu-wa ababurnu-wa angalya. Neningikarraware-ka nakina ngarren-enibikama ngakwurruwa akwa nakina-bina Jesus Christ akenuwurraku-warakinama ngakwurruwa Neningikarrawara-langwu-wa angalya abalkaya. ² Nungkwaja wuburre-ka nganyangwa ningkenikuwarrka ningkakina, mena ngayuwa ningeningadinuba-wiya yirra-maka-mubaba ayakwa Jesus Christ-langwa-langwa nungkuwa-wa. Kembirra arakba nungkuwa ningku-werrikambilyama ningkakina enuwa-manja aduwaba.

Nganja ningarra-ngayindenama wunalakina Nungwanyungwa Neningikarrawara akwa Jesus Christ ngakwurra-langwa Nubungkawa kenu-marngkirradinama nungkuwa-manja wunalakina akwa ngawa ken-errukwulinama nungkuwa

akwa ngawa kabumini-lyurkwakinama nungkwa-langwa yukwudukwuda.

Ayarrkikalya-langwa ayakwa

³ Ningi-likenu-manja lukwakwa ngayuwa engembu-wa Mejideniya, yirra-rringkama nungkuwa yakwujina Ebijija-manja akwa ningi-yamama ngayuwa nungkuwa-wa, “Ambilya yelakwa ngawa Ebijija-manja,” ningi-yamama. Yirr-angkijiranguma ngayuwa nungkuwa-manja, kembirra yakwujina ngawa ningk-ambilyuma ningkakina. Yirra-ngayindename-ka yakwujina ngawa k-ambilyama nungkuwa, mena-baba wurrukwalu wurruminakina angalya warnumamalya narr-akakirumakina-mubaba ayarrkikalya ayakwa wurrukwalu-manja warnumamalya. Awurrariye-ka akina. Kembirra ka-makina ningkakina amurndakenena ayakwa nganyangwa aburruwa-wa. “Nara akakiru-makama ayarrkikalya ayakwa warnumamalya-manja,” ki-yamina ningkakina. “Nare-ka e-yamama, ⁴ akwa nare-ka engkirrikuma eningawurrumalyu-wa alawudawarra akwa a-lyangmurukwajuma warningarakburakba-kiya-manja warnimikirra warnumamalya-langwa-manja. Yik-engkingirrikaja-manja ngawa amurndakaku-wa, kembirra yiki-bibeyinama kirrakina. Ngalaja amukwi-yadaku ayakwa nara a-mamurikajuma ngakwurruwa-manja kajungwa ak-eningmidini-yada amurndakibina Neningikarrawara akeni-ngayindenama nakina ngarniki-yami-yada. Umba aku-werrikambilya-manja enuwa-wa, kembirra ngarningma

ngarna amurndakibina Neningikarrawara akeni-ngayindenama nakina ngarniki-yami-yada ngakwurruwa,” ki-yamina nungkuwa wurrumurndakibina-manja warnumamalya.

⁵ Ki-yengbinama ningkakina amurndakakina ayakwa kajungwa ka-lyelyingmajeyini-yada wurruminakina angalya warnumamalya. Karruma-wilyakina-manja meningaba mangma mamungkwur•da, akwa ke-yamina-manja amurndakibina kuw-eningmidinama wurrakina eningaba akina, akwa ka-werrikambilya-manja Neningikarrawaru-wa, kembirra akwulyelyingma amamalya karru-wilyakinama wurrakina.

⁶ Akena wurrukwal-ka wurruminakina angalya warnumamalya nara arakba e-yamama amukwi-yadakina aduwaba, umba narri-yarrkiyarrkingirrajuwama enubuwakidamurra ayakwa. Wurrakina wuburra ne-yaminama wurribina warnumamalya namarrawarnama akwa narri-larrkuwabijinama.

⁷ Narra-ngayindenama wurrakina warnik-eningmika Neningikarrawara-langwa ayakwa eningarumuruma wurrukwalu-wa warnumamalya, akena nare-ka wurrakina amumiringkama ebina ayakwa ne-yengbinama. Ayarrkumarngba ayakwa aburra-langwa wuburra aringkawa-langwa warnumamalya, akena wurrikikamarre-ka wurrakina.

⁸ Ngakwurraja ngarna ngarningma Neningikarrawara-langwa ayakwa eningarumuruma eningaba akina aki-yarrkuwarakina-mulangwa akina ambaka-langwa ngakwurruwa.

⁹ Ngarningma ngarna amurndakakina ayakwa

eningarumuruma na-ngekburakajungwunuma nara warninginingaba-langwa warnumamalya umba wurruwurrariya-langwa wulkwa warnumamalya. Na-ngekburakajungwunuma akina wurruwurrariya-langwa warnumamalya wurribina nenumini-yarrkuwurrena-murrilangwa ayakwa Neningikarrawara-langwa akwa ngarningka narramini-yarrkuwurrena-murrilangwa wurrukwala-langwa ayakwa ngalajukwaba. Wurrakine-ka warnumamalya nenu-kwunama mirirrba Neningikarrawaru-wa. Nenu-wirrikbinama wurrakina enuwa-wa, akwa nuw-ambilyama erribirre-ka. Awurruwurrariya ne-yaminjaminama ngawa wurrakina. Wurrukwala wurramukwiyyadakina warnumamalya na-lamukwarridiname-ka wurrukwala-manja warnumamalya, akwa ngarningka narra-wardenama narra-jungwajinama wurrungwarringba-manja akwa wurrirndarringba-manja. ¹⁰ Akwa narndirndirrkeyiname-ka erribirra wurrakina. Narri-ngekbungekburakinama eningerribirra awurruwurrariya wurramukwiyyadakina warnungkwarba iya wurridarringka aburra-langwa-manja warnumadangkwa. Akwa ngarningka nuw-angmadama wurrukwala warnumamalya akwa narra-lyumadikinamada. Akwa ne-yengbinama ekikalya ayakwa akwa namini-kadikajeyinama ayakwa wurrukwala-langwa. Ne-yaminjaminame-ka wurrakina amukwiyyadakina eningerribirra awurruwurrariya. Umba eneja nakina Neningikarrawara ngarren-akakirumakama

ngakwurruwa ngarniki-yama-langwa eningaba.
 11 Akwa Neningikarrawara nakina nginu-
 kwama ngayuwa-wa eninginingaba ayakwa
 kajungwa ningeniku-maki-yada ngayuwa
 wurrukwala-manja warnumamalya. Akwa
 narume-ka numikbiyiya nilyengma nakina
 akwa ngakwurraja akini-yangmarngkwajinama
 enuwa-wa.

*Bawula neni-yangmarngkwajuwa-mulangwa
 Neningikarrawaru-wa ena-langwa-langwa
 akwerrukwula*

12 Nganja ningena ningeni-
 yangmarngkwajinama Jesus Christ ngakwurra-
 langwa Nubungkawa. Nakina-bina ngini-
 ngbudirrkama ngayuwa kajungwa kinuminu-
 war•deni-yada ena-langwa warka. Akwa
 ningeni-yangmarngkwajinama nakina mena
 nginu-werrungwur•dena-mubaba akwa nu-
 wekbalyinu-mubaba ngayuwa kajungwa
 ningenikuminu-war•di-yada ningena ena-
 langwa. 13 Ningi-yengbiyenginuma ayakwa
 awurruwurrariya ena-langwa-langwa
 adinuba-wiya akwa ningenu-wirrikbama.
 Kembirra ningi-ngekburakama awinyamba
 Neningikarrawara-langwa-manja warnuma-
 malya. Ninguwarnkarnyerre-ka ngayuwa akwa
 ningun-gkweningabakajungwunuma. Akena
 eneja Neningikarrawara n-errukwulinuma
 ngayuwa mena ningeningbala-baba ambaka
 ningakina Jesus ena-langwa Nenikuwenikba,
 akwa kembirra ningeningbala-wiya ningi-
 yamama awurrariya ngayuwa. 14 Biya kembirra

Neningikarrawara ngakwurra-langwa numangkirradinume-ka ngayuwa-manja. Nginu-mamurikajuwama nakina kajungwa ku-werrikambilyi-yada ngayuwa Jesus Christ-manja akwa ki-lyelyingmini-yada wurrukwa-manja warnumamalya, mena ngarrababurna-langwa ngarnumamalya akwa Jesus Christ ngarri-yakeyina-mubaba ngarruwurrakawura-ma ngarna.

¹⁵ Eneja Jesus Christ ni-dirrirnduma nakina angubina-langwa ngakwurruwa-wa yenjerra enenu-wa angalya kajungwa nenik-enibiki-yada nakina ngakwurruwa ngarruwurrariya ngarnumamalya. Akine-ka ayakwa alyangmandukwuna. Kembirra ngakwurrara ngarnumamalya ak-engkirrikajama angwurra akinu-wa. Umba ngayuwe-ka ningena ninguwurrariya ningilyengma. ¹⁶ Akena eneja Neningikarrawara n-errukwulinuma ngayuwa kajungwa Jesus Christ kenu-wilyakajini-yada wurrukwa warnumamalya kin-embimbirrarina-mulangwa aburruwa-wa. Nakine-ka Jesus Christ n-embimbirrarinuma ngawa ngayuwa-wa, ningibina-murrada ninguwurrariya ningilyengma, yanda-langwa ninguwerrikambilyuma enuwa-manja. Neni-ngayindanguma nakina wurrukwa warnumamalya kuw-eningmidini-yada wurrakina kin-embirrarina-mulangwa aburruwa-wa aburrajukwaba, wuburre-ka n-embirrarinuma ngayuwa-wa. Kin-embirrarinama nakina aburruwa-wa kawerrikambilya-murruwa enuwa-manja akwa

ken-enibikinama nakina warningangkawura.

¹⁷ Akini-yangmarngkwajinama ngarna Neningikarrawaru-wa ngakwurra-langwu-wa Nubungkawa. Nakine-ka nu-bungkawadinama neningangkawura nakina. Nara nakina a-jungwuma umba kin-ambilyama neningangkawura ngawa nakina. Nare-ka ngarna a-rringkama nakina ngakwurra-langwa-murra menba, umba enuwa yimbukwa Neningikarrawara nakina. Kemberra ngenu-werrikiyangmarngkwajiname-ka enuwa-wa ngarningangkawura mena narrubuda nilyengma nakina. Amandangwa.

¹⁸ Nganyangwa wuburra ningkenikuwarrka ningkakina, akwa ki-yamina nungkuwa amurndakibina yirra-makinama ngayuwa nungkuwa-manja, mena ningi-yuwarna-mubaba ngayuwa amurndakibina ayakwa Neningikarrawara nenu-ngwurrkumambambijuwama wurrukwalu-wa warnumamalya adinuba-wiya, ebina-wiya ne-yengbinu-manja wurrakina ayakwa nungkuwa-langwa-langwa. Yikinu-wardiyina-manja nungkuwa akwa Namukwa, kemberra ki-yakuwerribikajama ambakalangwa amurndakkinu-wa ayakwa ne-yengbinu-murruwa wurrakina. ¹⁹ Akwa kuwerrikambilyama ningkakina ngawa Jesus Christ-manja akwa ki-yaminama amurndakibina eningaba ningk-eningmidinu-mulangwa ningkakina.

Aburraja wurrukwala warnumamalya warningma wurrakina ebina eningaba warniki-yami-yada akena nare-ka ke-yama

akina umba nuw-arriyakajungwunuma
 awurruwurrariya-langwa. Kembangra aduwaba
 nara arakba a-werrikambilyuma wurrakina
 Neningikarrawaru-wa. ²⁰ Aburnaja wunalakina
 wunambilyuma-kiya wunenungkwamba-kiya
 Yemineyija akwa Alijanda neni-yaminjamama
 amukwiyadakina awurruwurrariya aburnajuk-
 waba. Umba nganja ningenu-kwama wunalakina
 wunenumamalya-kiya Namukwu-wa-da,
 kajungwa nakina Namukwa kenu-war•dikini-
 yada aburnuwa-manja-da. Kembangra aminakina-
 langwa ken-eningmidinama wunalakina neni-
 yamama awurrariya akwa kembangra nara
 arakba e-yengbama wunalakina ayakwa
 awurruwurrariya Neningikarrawara-langwa-
 langwa-da.

2

Aku-murndukwuna-mulangwa ngarna jebija- manja

¹ Kwuja, Dimidi! Karningerribirra
 karnumamalya yiku-buriyamina-manja
 Neningikarrawaru-wa, ngarra-ngayindenama
 ngayuwa yikini-yangmarngkwajini-yada
 Neningikarrawaru-wa akwa yikini-yendabaji-
 yada kirrakina yikinu-marrakbakini-yada
 Neningikarrawaru-wa kajungwa neniku-kwi-
 yada ngarrababurna-langwa ngarnumamalya
 amurndakibina ngarri-ngayindena-mulangwa.
² Yikaminu-buriyaminama kirrakina
 wurrarumuruma-langwa wurrububungkawa
 akwa ngarningka wurriyukwayuwa-langwa

wurrububungkawa aburrajukwaba. Yikaminu-buriyaminama aburra-langwa kajungwa akab-embirrajini-yada ngakwurruwa-manja wurrakina, akwa aki-likaji-yada ngarna ngarnumamalya ayarrirra-manja angalya, akwa ngarningka akinumini-yarrkuwarakini-yada Neningikarrawara-langwa ayakwa akwa aki-yamini-yada eningaba.

³ Aku-buriyamina-manja ngarna Neningikarrawaru-wa eningabe-ka akina. Kembangirra enamba-langwa arrkala kin-engkirrikajama ayakwa ngakwurra-langwa akwa akenu-werrungwur•denama kembangirra ngakwurruwa. Nakina-bina ngarren-enibikinama ngarna, ⁴ akwa ngarreni-ngayindenama nakina nenik-enibiki-yada ngarrababurna-langwa ngarnumamalya. Akwa ngarningka ngarreni-ngayindenama ak-eningmidini-yada ngarna ebina alyangmandukwuna, ⁵ mena nuwilyabama yimbukwa-baba nakina Neningikarrawara umba nara-baba wurribina wurrukwala wuburra enuwa.

Umba eneja nakina nuwilyaba-ma yimbukwa nenumamalya akenu-wilyakinama ngakwurruwa enuwa-wa kajungwa ak-ambilyi-yada ngarruwurrakawura-ma. Nakina-bina Jesus Christ nibina-murrada n-enumamalyidinuma. ⁶ Nara kinu-marrukwajungwuna nakina Jesus umba ngarrenumini-jungwunuma kajungwa akini-yada ngawa aken-enjungwurreni-yada ngarrababurna-langwa ngarnumamalya. Aminakina-langwa ngarningma ngarna Neningikarrawara ngarreni-ngayindenama

nakina nenik-enibiki-yada ngakwurruwa ngarrababurna-langwa ngarnumamalya. ⁷ Akwa aminakina-langwa eneja Neningikarrawara nu-wekbalyinuma nakina ngayuwa-manja k-ambilyi-yada ningenikilarrkilarrka ngayuwa akwa ka-makini-yada warnumamalya Jesus Christ-langwa-langwa. Amandangwa akina. Nara nganja e-kaduma umba alyangmandukwuna ayakwa ningi-yengbinama ngayuwa nungkuwa-wa. Ngini-larrkame-ka Neningikarrawara wurrumurndakakinu-wa warnumamalya WarningiJudiya-murru-wa kajungwa ningeniku-maki-yada ngayuwa alyangmandukwuna ayakwa aburruwa-wa, akwa kuw-engkirrikaji-yada wurrumurndakakina akwa ngarningka ka-werrikambilyi-yada Jesus Christ-uwa.

⁸ Kwuja, engkirrikiya nungkuwa! Kalikaja-manja warnumamalya jebiju-wa akwa ka-murndukwuna-manja wurrakina, ningene-ka ningarra-ngayindenama ngayuwa warnungkwarba ka-buriyaminama wurrakina Neningikarrawaru-wa. Wurrumurndakakine-ka wurribina karri-ngkajikinama aburra-langwa ayarrka warniku-buriyami-yada nare-ka e-bibajuma wurrakina yardidarra-murra yukwudukwuda umba ka-buriyaminama Neningikarrawaru-wa yuwerrikuwarruwalya-murra yukwudukwuda mena ena-langwa-baba warnumamalya wurrakina.

⁹ Akwa ngarningka ningene-ka ningarra-ngayindenama wurridarringka nari-yada awiyebuma duwurrariya dumbala dibina

ngarrangi-yelijinama ngarrakina umba kuw-awiyebeni-yada dadingaba dumbala. Umba nara wurrakina a-kwulyubenakajungwuma akawulda-ma errumungkwa-murriya akwa akukwulyubena-ma arnarrirnarra akwa dumbala duminadirrungwarna-murra angwarnda akwa nara e-miningkikama aburra-langwa mamungba. ¹⁰ Umba kalyangmurukweyina-manja wurrakina ke-yamina-manja eninginingaba wurrukwalamanja warnumamalya, kembirra ngalaja amukwiyadakina karraku-kwulyubenakinama wurrakina. Ka-makijeyina-manja wurrakina akwa ke-yamina-manja, “Neningikarrawaralangwa ngarnumamalya ngarna ngarribina ngeni-yangmarngkwajinama enuwa-wa,” ke-yamina-manja wurrakina, kembirra eningaba amukwiyadakina warka ka-war•denama. Kembirra wurrukwulyubena ngawa wurrakina wurridarringka.

¹¹ Akwa karr-akakirumakina-manja warnungkwarba wurridarringka-manja, kembirra wurrumurdakakina wurridarringka nara e-yengbuma akwa nara angkweningabakajungwuma umba kuw-engkirrikajama kaba-langwiya aburra-langwu-wa ayakwa wurrakina. ¹² Nare-ka nganja a-ngayinduma akakirumakama wurrakina wurridarringka warnungkwarbu-wa akwa a-lyengmanguma aburruwa-manja. Umba kuw-engkirrikajama kaba-langwiya wurrakina aburra-langwu-wa ayakwa. ¹³ Ningi-yengbinama ngayuwa enena ayakwa nungkuwa-wa mena

Neningikarrawara neni-ngekburakama nakina Eduma neningadinuba-wiya umba Yiba arija-langwa nanga-ngekburakama nakina. ¹⁴ Umba ngalaja yingarna nara keni-kadika Eduma-manja umba dakina-manja Yiba nanga-kadikama yakina. Umba dakina-bina didarringka nara kinginumini-yarrkuwaraka ayakwa Neningikarrawara-langwa umba yinginuminingkirrikenuma ayakwa yingarna-langwa dakina. ¹⁵ Dadingerribirre-ka didarringka nara-manja e-yelijuma wurrukwalamanja warnumamalya umba kingi-lyelyingmina-manja wurrakina akwa kingu-werrikambilyamanja ngawa Neningikarrawaru-wa dakina akwa kinguma-wilyakina-manja mamungkwur•da mangma, kembirra eneja Neningikarrawareka nakina kining-enibikinama dakina didarringka karringa-rukwularrijina-mulangwa wurrangariya-da.

3

Warningijebija-langwa wurrububungkawa

¹ Umba aburraja warningerribirra warnungkwarba karra-ngayindena-manja kabungkawadini-yada Neningikarrawara-langwamanja warnumamalya akwa karr-akwurrajiniyada wurrakina aburruwamanja, kembirra karri-ngayindenama eningaba warka aburra-langwa. Amandangwa eningabe-ka akina warka.

² Umba numiyambena nenumamalya kinubungkawadinama Neningikarrawara-langwamanja warnumamalya? Neningabe-ka kin-

ambilyama nakina neningangkawura. Akwa kininga-wilyakinama nakina duwilyaba-ma yimbukwa didarringka ena-langwa dadingiyenikba. Akwa ngawa kin-engkirrikajama nakina eningaba wulkwa. Akwa kini-yengbinama ambaka-langwa nakina numurndamurndirra nari-yada awinyambaduma. Ka-likaja-manja warningerribirra warnumamalya engka-langwa angalya, ken-ardijinama nakina wurrakina warnumamalya ena-langwu-wa angalya akwa keni-rukwungekburakinama wurrakina yakwujina. Akwa ngarningka neningaba ngawa nenumamalya ken-akakirumakinama wurrukwala-manja warnumamalya Neningikarrawara-langwa ayakwa. ³ Nara nakina a-bungwurriduma akwa a-warnkarnyerriduma wurrukwala-manja warnumamalya. Umba nakine-ka nenumamalya numurndamurndirra kini-likajama warnumamalya-manja, akwa kini-lyurkwudinama ena-langwa yukwudukwuda. Akwa ngarningka nara nakina a-ngayinduma ababurna angwarnda. ⁴ Akwa ken-akwurrajinama ngawa nakina ena-langwa warnumamalya, akwa kinu-bungkawadinama ena-langwa-manja wurriyukwayuwa kajungwa kenumini-yarrkuwarakini-yada ayakwa ena-langwa nungwarringba-langwa wurrakina. ⁵ Umba nara-manja ng-akwurrajuma nakina ena-langwa warnumamalya, kembirra kini-yamarrkinama nakina nenungkwarba ken-akwurrajinama Neningikarrawara-langwa warnumamalya? Nare-ka nakina-da.

6 Umba nara nakina eningmiduma Neningikarrawara awarrngkadinuba, umba kineningmidinama neningamiyerra nakina. Kineningmidina-manja nakina awarrngkadinuba, kembirra dukwa kinu-ngkweningabadinama nakina. Akwa kini-lyangkiyamina dukwa, “Ngayuwe-ka ningena ningaruma ningenumamalya.” Kini-lyangkiyamina-manja nakina akina ayakwa, kembirra enamba-langwa Neningikarrawara kini-yaminama nakina, “Nuwurrariye-ka nakina nenumamalya.” Arakburakba-kiya-wiya Namukwa enejukwaba ni-lyangkiyamama, “Ningarume-ka ngayuwa.” Umba nakine-ka Neningikarrawara ni-yamama, “Nuwurrariya Namukwa nakina.” Nara kembirra a-bungkawaduma namukwiyaadkina nenumamalya Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya. ⁷ Umba nakine-ka nenumamalya nibina kinu-bungkawadinama Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya keni-rringkina-manja aburraja wurrumurndakakina warnumamalya wurribina warningbala-murumurra Neningikarrawara, kembirra ke-yaminama, “Neningabe-ka nakina nenumamalya.” Umba ke-yamina-manja wurrakina, “Nuwurrariya nakina,” eneja kembirra nara a-bungkawaduma Neningikarrawara-langwa-manja warnumamalya mena nakina Namukwa kenu-war•dikina-mubaba nakina nenumamalya akwa keni-yengkiyelijina-mubaba enuwa-wa wurrumurndakibina warningbala-murumurra Neningikarrawara.

Warningijebija-langwa warnikumamurikaja warnumamalya

⁸ Aburraja wurribina warningijebija warnikumamurikaja warnungkwarba kuw-ambilyama warningaba wurrakina aburrajukwaba. Aburraja wurrukwala warnumamalya, karra-rringkina-manja wurrakina, ke-yaminama, “Neningabe-ka nakina nenumamalya.” Umba nare-ka wurrumarngkambilyuma ngi-likama wurrumurndakakina warnikumamurikaja warnumamalya. Akwa nare-ka e-bekuma ababurna akubibeka akwa ngarningka nare-ka a-mungwur•dangmaduma a-manguma ababurna angwarnda wurrakina-da.

⁹ Umba karri-lyinginame-ka ngawa ayakwa alyangmandukwuna amurndakibina Neningikarrawara ngarren-abilyerrikama nakina. Akwa ke-yaminjaminama ngawa amurndakibina eningaba nuw-eningmidinumulangwa wurrakina.

¹⁰ Warningerribirra warnumamalya karri-ngayindena-manja wurrakina akina warka, kembirra nungkuwa nungkwaja ka-labajama wurrakina warningabamurrikba. Kembirra warningaba-manja ngawa, ka-war•denama wurrakina akina warka Neningikarrawara-langwa-da.

¹¹ Akwa ngarningka aburraja warnikumamurikaja-langwa wurradidingiyarrngwa kuw-ambilyama warningaba wurrakina aburrajukwaba. Aburraja karra-rringkina-manja wurrukwala warnumamalya, kembirra ke-yaminama wurrakina, “Dadingabe-ka dakina didarringka.” Umba nare-ka wurrakina erribirra

ngi-yarrkuwilyakama ayakwa wurrukwalanglangwa-langwa warnumamalya akwa ngiyarrkbalijuma akina angerriba iya angerriba akwa a-ngekburakuma awinyamba umba kuw-engkirrikajama wurrakina eningaba wulkwa. Akwa warningaba ngawa kuw-ambilyama wurriyangmandukwuna warningangkawura wurrumurndakakina wurradidingiyarrngwa warnikumamurikaja-langwa warnungkwarba.

¹² Eneja neningjebija nenikumamurikaja nenungkwarba kininga-wilyakinama nakina duwilyaba-ma ngawa didarringka. Kenakwurrajinama ambaka-langwa enalangwa wurriyukwayuwa akwa ngarningka wurrababurna-langwa warnumamalya enalangwa aburrajukwaba-da. ¹³ Kinu-war•denamanja nakina eningaba warka, kembirra aburraja warnumamalya keni-rringkinama nakina akwa ke-yaminama, “Eningabe-ka warka nakina nu-war•denama,” ke-yaminama wurrakina. Umba nakine-ka kini-yengbinama yimarngba-murra yukwudukwuda, akwa kenu-makinama nakina wurrukwala-manja warnumamalya ka-werrikambilya-mulangwa wurrakina Jesus Christ-uwa-da.

Aruma-langwa ayakwa ebina nuw-abuwarrkajungwunu-mulangwa

¹⁴ Ngayuwe-ka ningena yirra-ngayindenama yiba-rringkinama nungkuwa. Ning-arrikarrena-wiya enena ayakwa nungkuwa-wa aduwaba, ningi-lyangkiyaminama ngayuwa ningeniki-rringki-yada adinuba nungkuwa. ¹⁵ Umba dukwa

nara ningena a-rringkama warena-bawiya ningkakina. Umba k-ambudidina-manja ningena awarrngkamiyerra, nungkwaja kembirra ki-ridimindena-manja enena ayakwa nganyangwa k-eningmidinama ningkakina ebina-langwa aki-yamina-mulangwa ngakwurruwa Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya. Ngakwurraja Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya ngarna. Akwa nakina-bina nibina Neningikarrawara neniba aduwaba akwa neningangkawura. Akwa ngarrakina-bina ngarnumamalya Neningikarrawara-langwa ngarribina ngarri-lyinginama amurndakakina ayakwa alyangmandukwuna Neningikarrawara-langwa-langwa akwa ngarri-yarrkinjungwurrakinama akina.

¹⁶ Umba ngalaja ebina ayakwa Neningikarrawara-langwa eningabe-ka amandangwa. Arume-ka ayakwa ebina nuw-abuwarrkajungwunuma ebina-wiya ngarraku-makama ngakwurruwa-manja Jesus Christ-langwa-langwa:

Ni-likenuma nakina enenu-wa angalya, n-enumamalyidinuma nakina, akwa ngarnumamalya wuburra ni-yamama nakina.

Ngalaja Neningikarrawara-langwa Amawurrina ngarraku-wilyakajuwama ngakwurruwa-manja nakine-ka Jesus ni-yama-mulangwa ebina neni-ngayindanguma Neningikarrawara neniki-yama-langwa nakina.

Aburraja Neningikarrawara-langwa

warnikumamurikaja neni-rringkama
nakina.
Aburraja wurrukwala warnumamalya
Neningikarrawara-langwa narra-makama
arakba aduwaba ena-langwa-langwa
wurrukwala-manja warnumamalya
eminingka-manja iya eminingka-manja
angalya.
Umba aburraja wurrukwala warnumamalya
wurribina-murrada amurndakakina-
manja ngawa angalya warningma arakba
nakina Jesus Neningikarrawara-langwa
Nenikuwenikba nakina.
Eneja kembirra nakina Neningikarrawara
neni-lawurrakajuwama arakba Jesus ena-
langwu-wa angalya abalkaya-da.

4

*Wurrikikalya-langwa warnikakakirumaka
warnumamalya*

¹ Ngalaja Neningikarrawara-langwa
Amawurrina ngarraku-makinama akina
aduwaba ngakwurruwa-manja wurrukwala-
langwa warnumamalya wurribina ka-warena-
mulangwa ambaka-murra Neningikarrawara,
na-werrikambilyu-murrada enuwa-wa adinuba-
wiya wurrakina. Ka-werrikambilyame-ka
wurrakina wurrikikalya-manja wurramukwa,
akwa karramini-yuwarnama aburra-langwa-
manja ayakwa. ² Aburraja wurrukwala
wurriyarrkikalya warnumamalya nara
arakba engkirrikuma wurrakina ebinu-
wa awurrariya ne-yama-murruwa, akwa

nara arakba e-yeliyuma wurrakina akinalangwa. Kembang karri-yarrkbalijiname-ka amukwiyadakina ekikalya ayakwa wurrakina wurrumurndakakinu-wa warnumamalya.

³ Wurramukwiyadakina warnumamalya ke-yaminama wurrukwalu-wa warnumamalya, “Nara e-yakajuma. Yiki-yakaja-manja kirrakina, awurrariye-ka akina,” ke-yaminama wurrakina. Akwa ke-yaminama ngarningka enena ayakwa, “Akwala aninga eningakalyelyubarangena-ma akina, kembang nare-ka alyubaruma akina,” ke-yaminama wurrakina. Akena eneja Neningikarrawara numurndaki-ngekburakama amurndakakine-ka aninga ngarnik-alyubariyada ngarna. Ngakwurraja ngarnumamalya ngarribina ngarru-werrikambilya-murumurra Neningikarrawara-manja akwa ngarribina ngarningma-murumurra ayakwa ebina alyangmandukwuna akina, akini-yangmarngkwajinama enuwa-wa ngarrakina amurndakakinalangwa aninga akwa kembang ak-alyubarinama akina ngarna. ⁴⁻⁵ Eneja Neningikarrawara nengekburakama ababurna-langwa ni-yengbinumulangwa arakburakba-kiya-wiya. Ngalaja ababurna-langwa ebina nengekburakama Neningikarrawara eningabe-ka akina. Nara ngarna a-waruma akina aduwaba, umba aku-menama ebina aninga ngarrenu-kwama nakina akwa akini-yangmarngkwajinama akinalangwa. Akini-yangmarngkwajina-manja ngarna Neningikarrawaru-wa, kembang akine-ka aninga kuw-eningabadinama ngarnik-alyubariyada

ngakwurruwa.

Jesus Christ-langwa-langwa neningaba neniku-minuwar•duwar•da

⁶ Nungkwaja ka-makina-manja ningkakina amurndakenena ayakwa Neningikarrawara-langwu-wa warnumamalya, kembirra eningaba warka kinuminu-war•denama ningkakina Jesus Christ-langwa. Ku-wilyakinama ningkiyirrbiyirrba ngawa nungkwa-langwa-manja mada amurndakibina ayakwa nuw-eningmidina-mulangwa Neningikarrawara-langwa warnumamalya akwa k-aburrakiyuwarnama ngawa akina-langwiya ayakwa alyangmandukwunalangwiya ningkakina ningkeningangkawura.

⁷ Aburraja wurrukwale-ka warnumamalya namakijeyinama wurrakina awurruwurrariya alawudawarra enubuwakida. Umba nungkwaja nara engkirrikuma akinu-wa akwa nara amakama wurrukwala-manja, mena awurrariye-ka akina-baba. Umba kini-yuwarnama ningkiyirrbiyirrba ngawa Neningikarrawara-manja ningkakina.

⁸ Ngakwurraja ngarnumamalya ak-akwurrajina-manja ngarna ngakwurra-langwa ngarnumadangkwa, eningaba akina. Umba aki-lyangmurukweyina-manja ak-engkirrikajamanja Neningikarrawaru-wa ngarna, eningabe-ka akina angwurra. Aki-yamina-manja akina, kembirra eningaba ka-ngekburakajungwunama ngakwurra-langwa ngarr-ambilya-wiya ngarna yelakwa enena-manja angalya aduwaba akwa ngarningka eningangkawura akina ngawa.

9 Akine-ka ayakwa yirra-makinama nganja nungkuwa-wa aduwaba alyangmandukwuna. Kembirra nungkwaja ki-yakuwerribikinama akinu-wa akwa ku-wilyakinama akina nungkwalangwa-manja mangma iya yukwudukwuda.

10 Ngakwurraja ngenuminu-war•denama Neningikarrawara-langwa warka umba nara a-ngwanjuma. Ngariyirrbiyirrba ngawa akinuminu-war•denama Neningikarrawara ngarrakina, mena ngarru-werrikembirrarinama ngarna enuwa-wa. Nakine-ka Neningikarrawara n-ambilyama neniba neningangkawura. Akwa nakina-bina ngarren-enibikinama ngakwurruwa, ngarribina ngarru-werrikambilya-murrumurra enuwa-wa, akwa ngarningka neni-ngayindenama ken-enibikini-yada nakina wurrababurna-langwa warnumamalya aburrajukwaba.

11 Umba nungkwaja ka-makinama amurndakenena ayakwa ababurna-langwa wurruminakina-manja angalya warnumamalya ningk-ambilya-murrumanja nungkuwa aduwaba. 12 Umba aburraja wurrukwala warnumamalya kabuwurrumalyakinama wurrakina ningkakina dukwa-da, mena ningkiyukwujiya-baba. Umba nungkwaja ka-makinama kajungwa nari-yada e-yengbuma wurrakina amukwiyadakina ayakwa. Akwa ki-yaminama ngawa ningkakina eningaba kajungwa Neningikarrawara-langwa warnumamalya kabu-rringkini-yada ningkeningaba ngawa akwa kuw-eningmidini-yada amurndakibina eningaba warniki-yamalangwa aburrajukwaba. Ki-yengbinama

ningkakina eningaba wulkwa ayakwa, akwa ki-yaminama eningaba wulkwa, akwa k-engkirrikajama ningkakina ngawa eningaba wulkwa. Akwa ku-werrikambilyama ngawa Neningikarrawara-manja, akwa ngarningka ki-lyelyingminame-ka warningerribirra warnumamalya.

¹³ Ningene-ka ki-likajama ambaka-murra arija-langwa nungkuwa-wa. Kembirra nungkwaja ki-lyangmurukweyinama ngawa ningkakina yandalangwa ki-likajama ngayuwa yenjerrickina. Kiridimindenama ningkakina Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrumurndakibinu-wa wurruminibina angalya warnumamalya akwa kakakirumakinama akina wurrakina-manja akwa ngarningka ka-wilyakajinama ngawa wurrakina-manja kuw-ambilya-mulangwa warningaba wurrakina.

¹⁴ Ningkeningma ningkakina wurrukwala warnungkwarba bu-makama ebina-wiya Neningikarrawara-langwa ayakwa nungkuwa-wa. Akwa ngarningka akini-yada ngawa aburraja wurribina wurrarumuruma warningijebija warnungkwarba bu-mingekilyingama wurrakina nungkuwa-manja. Kembirra akini-yada ngawa ngalaja Neningikarrawara-langwa Amawurrina k-arrubudirrkama akina nungkuwa-manja. Nare-ka kembirra nungkuwa e-yakuwabijuma akina, ¹⁵ umba ku-war•denama ningkakina ngawa Neningikarrawara-langwa warka. Ki-lyangmurukweyinama, akwa ki-yaminama ngawa eningaba ningkakina kajungwa wurrababurna-langwa warnumamalya kabu-

rriingkini-yada ki-ngbudidinama ningkakina.
¹⁶ Ki-rriengkajungwunama ningkakina akwa
 ki-yengbinama ngawa Neningikarrawara-
 langwa ayakwa wurrumurdakibinu-wa
 warnumamalya, umba nare-ka ningkakina a-
 ngwanjuma. Ki-yengbina-manja ningkakina
 ngawa Neningikarrawara-langwa ayakwa
 aburruwa-wa, kembirra eneja nakina
 Neningikarrawara ken-enibikinama ningkakina
 akwa ngarningka wurribina kabumin-
 engkirrikajama ayakwa nungkwa-langwa
 aburrajukwaba.

5

Neniki-yengba-langwa Dimidi ayarrkeningaba ayakwa wurrukwalu-wa warnumamalya

¹ Nuwilyaba nenierringka kini-yamina-
 manja awurrariya, kembirra nara nungkwaja
 e-yengbuma ayarrkardidarra-murra ayakwa
 enuwa-manja, umba ayarrkuwarruwalya-murra
 ayakwa ki-yengbinama ningkakina yilyurkwa-
 ma yukwudukwuda. Ki-yengbinama ningkakina
 ayakwa enuwa-manja wuburra laka ningki-
 yengbinama nungkwa-langwa-manja nungwena.
 Umba ki-yengbina-manja ningkakina ayakwa
 wurrawurrukuma-manja, ki-yengbinama
 ningkakina wuburra laka ningki-yengbinama
 ayakwa nungkwa-langwa-manja narrkuwena-
 murriya. ² Akwa ngarningka ki-yengbina-manja
 ningkakina ayakwa wurradidiyuwangkwa-
 manja, ki-yengbinama ningkakina wuburra

laka ningki-yengbinama ayakwa nungkwa-langwa-manja dirndena. Umba ki-yengbinamanja ningkakina wurruwarrngkiyukwayuwanjanja wurridarringka, ki-yengbinama wuburralaka ningki-yengbinama nungkwa-langwanjanja darrkuwena-murriya. Ki-yengbinameka ningkakina ayarrkeningaba ayakwa, akwa kuma-wilyakinama mamungkwur•da mangma iya yukwudukwuda ningkakina.

*Wurradidiyuwangkwa-langwa
wurringayingaya-langwa*

³ Kuw-ambilya-manja wurridarringka wurringayingaya wurrakwukawura wurrakina, ku-marngkirradinama kembirra ningkakina aburruwa-manja. ⁴ Umba aburraja wurrukwala warnungkwarba iya wurridarringka aburralangwa dukwa dirndarringba, dukwa dungkwarringba, dukwa duminjarringba, dingaya dakina. Kembirra karring-akwurrainama ngaluwanjanja wurrakina aduwaba, mena dibinamurrada dingaya narring-akukwurrajuwamubaba dakina aburruwanjanja adinuba-wiya wurriyukwayuwanjanja wurrakina. Kembirra aburramba-langwa karring-akwurrainama wurrakina dakinanjanja aduwaba, dingayababa arakba dakina. Ke-yamina-manjanjanja aduwaba, kembirra eneja nakina Neningikarrawara kenu-werrungwur•denama wurrakina.

⁵ Laka ngalaja duwilyaba dingaya nara wurribina warnumamalya akwurrajuma ngaluwanjanja umba ying-ambilyama

dakwukawura dakina? Kembirra yingu-
 werrikembirrarinuma arakba dakina
 Neningikarrawara-manja akwa yingu-
 buburiyaminama enuwa-wa dadingangkawura
 dakina. Meningilida iya alyarrngwalyilya
 yingini-yendabajama dakina enuwa-wa
 kajungwa kininga-mamurikajini-yada nakina
 ngaluwa-manja. ⁶ Umba aburraja wurrukwala
 wurridarringka wurringayingaya namin-
 engkirrikajjungwunama warningangkawura
 wurrakina. Narri-ngayindenama aruma aninga
 iya akubibeka akwa dukwulyubena dumbala
 warnik-awiyebi-yada wurrakina. Nare-ka a-
 werrikambilyuma Neningikarrawara-manja
 wurrakina, umba erribirre-ka nuw-ambilyama
 wurrakina wuburra laka warninikijungwa
 warnumamalya nuw-ambilyama wurrakina.

⁷ Nungkwaja ka-makinama ningkakina
 Neningikarrawara-langwa-manja warnuma-
 malya amurndakenena ayakwa nganyangwa.
 Wurrakine-ka karr-akwurrajinama aburra-
 langwa wurringayingaya wurridarringka,
 kajungwa nari-yada a-lekbuma wurrukwala
 warnumamalya aburruwa-manja. ⁸ Nara-manja
 ng-akwurrajuma wurrakina aburra-langwa
 warnumamalya, wurruwurrariye-ka kembirra
 wurrakina. Wurruwurrariye-ka wuburre-
 ka laka ka-warenama Neningikarrawara
 wurrakina. Aburraja warnumamalya wurribina
 warningbala-murruwiya Neningikarrawara ke-
 yamina-manja wurrakina amukwiyadakina,
 awurrariye-ka akina. Umba aburraja warnu-
 mamalya wurribina Neningikarrawara-langwa

ke-yamina-manja wurrakina amukwiyadakina, awurrariye-ka angwurra akina.

⁹ Akwa ena ngarningka ningene-ka yirra-makinama. Yirra-ngayindenama ningkena k-arrikarrenama ekirra wurridarringka-langwa wurringayingaya-langwa jurra-manja, kajungwa wurrukwala warnumamalya Neningikarrawara-langwa karr-embirrajini-yada wurrakina-manja. Wurrumiyambena wurridarringka wurringaya karr-embirrajinama wurrakina? Nara embirrajuma wurrababurna-langwa umba wulkwa wurradidiyuwangkwa wurringaya wurribina nuw-ambilyu-murumurra 60 mamarika iya yinungkwura akwa ngawa angwurra ngarningka, akwa wurribina narra-wilyakama warningiyarringba wurruwilyabama ngawa, ¹⁰ akwa wurribina nuw-ambilyuma warningaba wurrukwala-manja warnumamalya. Amiyambena eningaba ne-yamama wurrakina? Narr-arumurrkwama aburra-langwa wurriyukwayuwa ambaka-langwa. Akwa narr-akwurrajuwama warnumamalya wurribina na-likenuma engka-langwa angalya, akwa ngarningka narra-mamurikajuwama warnumamalya Neningikarrawara-langwa akwa ngawa warnumamalya wurribina na-werrikawariyadinuma aburrajukwaba. Akwa ngarningka na-lyangmurukweyinema narri-ngekburakama eminiminingka eninginingaba warningangkawura wurrakina. Wurramukwiyadakina wurradidiyuwangkwa wurringaya kembirra kamin-arrikarrenama nungkuwa aburra-langwa ekirra aduwaba.

Wurrididarringka-langwa wurringayingaya-langwa

¹¹ Kamin-arrikarrenama ningkakina ekirra wurrumurndakakina-langwa wurringayingaya wurradidiyuwangkwa. Akena naramanja ambaka kuw-ambilya 60 mamarika iya yinungkwura, kembirra nara amin-arrikarruma aburra-langwa ekirra. Nara amin-arrikarruma akina, mena ambaka-murra ngarningka wurrakina karra-ngayindenama warnungkwarba dukwa-da. Wurrakine-ka kembirra akini-yada ngawa karruma-kwunama dukwa mirirrba Jesus Christ-uwa. ¹² Karrumakwuna-manja wurrakina mirirrba Jesus Christ-uwa, kembirra karri-yarrkuwurrenama wurrakina ebina nenu-kwama ayakwa Jesus Christ-uwa adinuba-wiya, akwa kembirra aburraja wurrukwala warnumamalya karra-rringkinama wurrakina akwa karra-lekbajama aburruwa-manja. Kembirra eneja Jesus Christ keni-rringkinama wurrakina akwa keni-lekbajama nakina aburruwa-wa enejukwaba. ¹³ Wurramukwiyadakine-ka wurridarringka wurribina wurringayingaya nakuwabarrngwarrngwadinama warninguwarkama wurrakina akwa na-marrawarnama na-likajama erribirra eminingku-wa iya eminingku-wa alikira. Kembirra narri-yarrumurnduwarnama ayakwa wurrukwalalangwa warnumamalya akwa karri-ngekburakinama awinyamba. Yawe-ka! Akena akwala ayakwa nara e-yengbuma wurrakina.

¹⁴ Nganja ningi-yaminama ngayuwa

wurramukwiyadakina wurringayingaya
 karra-menama ngarningka warnungkwarba,
 akwa ngarningka karr-arrangbinama
 wurriyukwayuwa, akwa karr-akwurrajinama
 warningiyarringba-manja akwa ngawa
 wurriyukwayuwa-manja wurrakina. Kem-
 birra aburraja warnumamalya wurribina
 ngarrabu-wirrikbinama ngakwurruwa-
 manja Neningikarrawara-langwa-manja
 ngarnumamalya nara wurrakina arndirruma
 ngakwurruwa. ¹⁵ Umba wurrukwa-ka
 wurringayingaya wurridarringka nenu-kwama
 arakba mirirra Neningikarrawaru-wa akwa
 neni-yuwarnama wurrakina Namukwu-wa
 aduwaba.

¹⁶ Ngalaja duwilyaba didarringka dadingijebija
 karringa-wilyakina-manja wurringaya ngala-
 langwa-manja warnumamalya, karring-
 akwurrajinama wurrakina ngaluwa-manja.
 Nara dakina amini-lalikama akwurrajuma
 warningijebija warnumamalya wurrakina-
 manja, umba karring-akwurrajinama dakina
 ngalabakiya-ba, kajungwa wurrumurdakakina
 warnumamalya warningijebija karr-
 akwurrajini-yada wulkwa wurringayingaya
 nuw-ambilyama wurrakwukawura wurrakina.

*Wurrarumuruma-langwa warningijebija-
 langwa warnungkwarba*

¹⁷ Aburraja wurrarumuruma warningijebija
 warnungkwarba wurribina nenuminu-
 war-denama Neningikarrawara narra-
 mamurikajinama wurrakina wurrukwa-

manja warnumamalya kajungwa warniki-yuwi-yada wurrakina Neningikarrawaru-wa. Ningkakine-ka nungkwaja kembirra ka-kwunama angwarnda aburruwa-wa. Ka-war•dena-manja wurrakina eningaba warka, karr-akakirumakina-manja wurrakina Neningikarrawara-langwa ayakwa wurrukwalamanja warnumamalya, akwa karra-wilyakajinamanja wurrakina warniki-yama-langwa eningaba wurrakina, kembirra ka-kwunama ningkakina ababurna angwarnda aburruwa-wa.
¹⁸ Ngalaja ayakwa Neningikarrawara-langwa ne-yaminama akina,

“Awilyaba bulukwa kakuminu-war•denamanja warka nungkwa-langwa kangalyilyakina-manja akina amadidira amaninga kajungwa amakwulya kawayijajungwuni-yada akina, kembirra nara ningkakina amin-ararikama ngalalangwa edirra. Yikumin-ararikina-manja ngala-langwa edirra, kembirra nare-ka alyubaruma akina. Kembirra wu-lalika abalyubarina akwala amadidira amaninga akina bulukwa nungkwa-langwa,”

ne-yaminama akina ayakwa Neningikarrawara-langwa ngarraku-makinama aduwaba. Akwa enena ngarningka,

“Wurribina warnikuminuwar•duwar•da karrumenama angwarnda na-war•dangumulangwa wurrakina warka,”

ne-yaminama ngarningka akina ayakwa.

¹⁹ Akwali-yada aburraja wurrukwala warnumamalya narra-lekbajama wurrakina

wurumurndakakinu-wa wurrarumuruma
 warningijebija warnungkwarba ebina-langwa
 ne-yama-mulangwa awurrariya. Umba kini-
 yengbina-manja nuwilyaba-ma nenumamalya
 nungkuwa-wa akina-langwa awurrariya,
 nare-ka nungkwaja amin-engkirrikuma
 enuwa-wa. Wulkwa wurrambilyuma akwa
 wurrabiyakarbiya warnungkwarba keni-
 rringkina-manja nakina ni-yama-mulangwa
 awurrariya akwa karru-wilyakina-manja
 ebina ayakwa nungkuwa-wa, kembirra arakba
 ningkakina k-engkirrikajama akinu-wa.
²⁰ Umba ke-yaminjamina-manja wurruwilyaba
 wurrarumuruma warnungkwarba awurrariya,
 kembirra ka-lekbajama ningkakina wurrakina
 kuw-engkirrikaja-mulangwa wurrababurna-
 langwa warnumamalya warningijebija. Ka-
 lekbajama ningkakina wurrakina-manja
 warnungkwarba kajungwa wurrakina
 wurrukwala wurrarumuruma warningijebija
 warnungkwarba kuw-engkirrikaja-manja
 nungkwa-langwa ayakwa kuw-akbar-deni-
 yada, akwa nari-yada wurrakina e-yamama
 awurrariya.

²¹ Enena ayakwa yirra-makinama nganja
 nungkuwa-wa, bu-rringkina-murumanja
 ngayuwa aduwaba Neningikarrawara iya Jesus
 Christ akwa ngawa Neningikarrawara-langwa
 warnikumamurikaja aburrajukwaba. Kembirra
 yikuminu-wilyakina ngawa nganyangwa
 ayakwa ababurna-langwa ningi-yengbinuma
 ngayuwa nungkuwa-wa. Nare-ka e-yengbuma
 ayarrkeningaba ayakwa wurrukwala-manja

akwa ayarrkawarriya ayakwa wurrukwala-manja. Umba ki-yengbinama ayarrkidirrbura ayakwa wurrababurna-manja warnumamalya.²² Nara a-wekbalyuma a-mingekilyingama warenja-bawiya wurrububungkawa warningi-jebija. Akwa ena ngarningka. Ke-yamina-manja warnumamalya awurrariya, kembirra nare-ka e-yakajuma aburruwa-manja umba k-ambilyama ngawa ningkumurndangekburna ningkeningangkawura ningkakina.

²³ Dimidi, ningkakine-ka ningki-bekinama akungwa awilyaba, umba ki-bekinama ningkakina eyukwayuwa yanda amalyirra akwurena-langwa ngalajukwaba, kajungwa kak-eningabakini-yada ningkakina, mena ningk-angbilyuwadinama adadinuba. Akine-ka amalyirra akwurena-langwa ki-bekina-manja eyukwujiya ningkakina, kembirra eningabe-ka mirrijina mulkwa-langwa.

²⁴ Wurrukwala warnumamalya kuw-arriyakajungwuna-manja wurrakina awurrariya-langwa, aburraja kembirra wurrababurna-ka warnumamalya kuw-eningmidinama wurrakina akina-langwa awurrariya nara-wiya a-lekbuma nakina nubungkawa aburruwa-wa. Umba wurrukwala warnumamalya kuw-arriyakajungwuna-manja wurrakina awurrariya-langwa, kembirra nara aburraja wurrukwala eningmiduma warenja-bawiya, umba ambaka-murra wulkwa kuw-eningmidinama amurndakakina-langwa awurrariya.²⁵ Umba ebina-langwiya, aburraja wurrukwala warnumamalya

ke-yaminama eninginingaba. Kemberra
 aburraja wurrababurna warnumamalya
 kuw-eningmidinama akina-langwa eningaba.
 Umba akwali-yada aburraja wurrukwala
 warnumamalya ke-yaminama eninginingaba
 akena nara aburraja wurrukwala eningmiduma
 akina-langwa. Akena amurndakakina
 eninginingaba aburra-langwa nare-ka
 abuwarrkajungwuma akina eningangkawura.

6

Warnikuminuwar•duwar•da-langwa

¹ Wurrukwala warnumamalya
 Neningikarrawara-langwa, aburraja wur-
 rububungkawa narraminu-beyindanguma
 angwarnda wurrukwalu-wa warnumamalya
 kajungwa ka-war•deni-yada warka wurrakina-
 langwa wurrububungkawa. Umba nungkwaja
 nungkuwa wurra-makina enena ayakwa
 nganyangwa wurrumurndakakina-manja
 warnikuminuwar•duwar•da. “Nare-ka
 awinyambaduma nungkwurra-langwu-wa
 wurrububungkawa,” ki-yamina, “umba eningaba
 warka yikaminu-war•dena kirkakina,” ki-
 yamina nungkuwa aburruwa-wa. Akina
 ayakwa ka-makina nungkuwa, mena nara-
 manja wurrakina a-war•duma eningaba warka,
 kemberra wurruminukwala warnumamalya
 karri-rringkiname-ka akina, akwa ke-
 yengbinama wurrakina ayakwa ayarrkawarriya
 Neningikarrawara-langwa-langwa nenimikirra
 akwa ngawa ena-langwa-langwa ayakwa ebina

ngarr-akakirumakina-mulangwa ngakwurruwa warnumamalya-manja.

² Umba aburraja wurrukwala wur-rububungkawa warningijebija warnumamalya wurrakina. Kembirra nungkwaja nungkuwa wurra-makina ena ayakwa nganyangwa aburra-langwu-wa warnikuminuwar•duwar•da. Kiyamina nungkuwa, “Nare-ka a-lyangkiyamama nungkwurra-langwu-wa wurrububungkawa, ‘Nganyangwa nubungkawa neningeningaba-ma nakina,’ mena narrkuwena-murriya wuburra wurrakina aduwaba. Aburraja wurrumurn-dakakina wurrububungkawa kirraminu-war•dena-murumurra warka warningijebija warnumamalya aburrajukwaba. Kembirra kirri-lyelyingminama aburruwa-manja akwa kembirra aminakina-langwa eningaba angwurra yikaminu-war•denama kirrakina warka,” kiyamina nungkuwa wurrumurndakakinu-wa warnikuminuwar•duwar•da.

*Ekikalya-langwa ayakwa akwa
alyangmilyangmandukwuna-langwa ayakwa*

Ningkakina kembirra nungkuwa kamakinama amurndakenena ayakwa nungkwalangwa-manja warnumamalya. ³ Aburraja warningerribirra warnumamalya karr-akakirumakina-manja eminiminingka ayakwa wurrukwala-manja warnumamalya, kembirra nara wurrakina a-yarrkuwilyakama akina ayakwa alyangmandukwuna ebina nenu-makamurra Jesus Christ ngakwurralangwa Nubungkawa aburruwa-wa. Akine-

ka ayakwa ngarraku-makinama ngarniki-yama-langwa Neningikarrawara-langwa-langwiya mangma. ⁴⁻⁵ Karr-akakirumakina-manja ekikalya ayakwa, kembirra kamakijeyinama wurrakina, “Ningeningme-ka ngayuwa Neningikarrawara,” ke-yaminama wurrakina, akena nara. Wurrikikamarra ngawa wurrakina. Umba kamakijeyinama ngarningka wurrakina, “Ningarume-ka ngawa ningenumamalya ngayuwa,” ke-yaminama wurrakina. Akwa narri-ngayindenama kamerribeyinama wurrakina ebina-langwa ayakwa eningalyangmandukwuna-malangwa. Awurrariye-ka akina, mena keyakwujamajeyinama wurrakina akwa kamakijeyinama awurrariya-baba ayakwa. Akwa kembirra kamini-ngekburakajeyinama awurrariya ayakwa mangma-murra akwa ngawa edirra-murra. Wurrumurndakakine-ka warnumamalya nara arakba engkirrikuma alyangmandukwuna-wa ayakwa Neningikarrawara-langwu-wa, mena mangma aburra-langwa num-arriyadinu-murrubabamakina. Na-lyangkiyaminama wurrakina, “Ki-likaja-manja ngayuwa Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa, kembirra kumename-ka ngayuwa aruma angwarnda,” ke-yaminame-ka wurrakina.

⁶ Amandangwa nungkwaja ki-likaja-manja ngawa Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa, kembirra ningkiyekirrerre-ka ningkakina. Ki-yekirrerridinama wuburralaka ningkuminarume-ka angwarnda. Akena

nara ningkakina a-ngayinduma ngawa ngarningka akwala umba ki-yaminama, “Ngawa arakba.” Wulkwa kembirra ki-yekirrerridinama angwurra ningkakina.⁷ Ngarrabu-rukwularrijuwa-manja ngakwurra-langwa wurrirndirndirrka ngakwurruwa enena-manja angalya, amiyambene-ka ngarruwilyakama ngakwurraja? Nara ngawa-da! Ngarrirukwularrinuma ngarrurumungkwur•da ngarningamurndakijika-ma ngarna. Umba aki-jungwuna-manja ngarna, amiyambene-ka aku-wilyakinama ngakwurruwa-manja enena-langwa angalya? Nara ngawa-da.⁸ Umba aninga akwa dumbala aku-wilyakina-manja ngarna enena-manja angalya aduwaba, akina ngawa.

⁹ Umba aburraja wurrukwala warnumamalya karri-ngayindena-murrumurra wurrakina warniki-rndirrki-yada ababurna karrumayuwarnama muwurrariya mamurukwa. Amurndakakina-bina awurruwurrariya enubuwakida aburra-langwa-manja mangma amurndakibina karraku-kwudirrkinama wurrakina awurrariya-wa. Ambaka-murra karri-lyumadikinama ababurna-langwa akwa awurrariye-ka ngalaja aburra-langwa ka-ngekburakajungwunama akina.¹⁰ Akine-ka ayakwa yirra-makama nganja nungkuwa-wa, mena wurribina warnumamalya karri-ngayindena-manja wurrakina angwurra ababurna angwarnda, kembirra eminiminingka awurruwurrariya ka-ngekburakajungwunama aburra-langwa. Aburraja wurrukwala warnumamalya narruma-lalikama arakba

Neningikarrawara-langwa mamurukwa, narri-ngayindangu-mulangwa angwurra wurrakina ababurna angwarnda. Kembirra aduwaba nuw-ambilyame-ka wurruwerrikawarriya ngawa wurrakina, wuburra laka nawerridadijungwunama wurrakina angandingamurra lyelyinga yukwudukwuda-manja.

Eningarija-langwa ayakwa Bawula-langwa Dimidi-wa

¹¹ Umba nungkwaja Neningikarrawara-langwa ningkenumamalya ningkakina. Kembirra nare-ka e-yamama amurndakibina awurruwurrariya yirra-maka-mulangwa ngayuwa nungkuwa-wa. Umba eningaba ki-yaminjaminama ningkakina. Ki-likajama ngawa ningkakina Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa, akwa nare-ka a-ngwanjuma. Akwa ningkuwerrikidirrbura ngawa ki-likajama ningkakina akwa kilyinginama angwurra akuwerrikambilyinga akwa ngawa akwulyelyingma. Akwa ngarningka ningkumurndamurndirra ki-likajama ngawa ningkakina warnumamalya-manja.

¹² Ngakwurraja ngarribina Neningikarrawara-langwa ngarnumamalya, wuburra laka akakwuljenja ak-angkarrinama ngarna. Akakwuleyina-manja ngakwurruwa ngarnumamalya, nara a-ngwanjuma errikerruma, umba angwurra ak-angkarrinama ngarrakina. Nara ambaka ngarrakina ak-akburrangarna-langwa Neningikarrawara-langwa angalya. Kembirra nungkwaja ki-likajama ngawa

Neningikarrawara-langwa-manja mamurukwa ningkakina, yanda-langwa k-akburranginama ningkakina Neningikarrawara-langwa angalya. Kembirra yakwujina ngawa k-ambilyama ningkeningangkawura. Eneja nakina Neningikarrawara ngin-ardijuwama nungkuwa enuwa-wa kajungwa enuwa-manja k-ambilyi-yada ningkeningangkawura ningkakina. Akwa akini-yada ngawa ngin-ardijuwa-manja Neningikarrawara enuwa-wa ningkakina, ningkarra-makama wurrababurna-manja warnumamalya ningku-werrikambilyu-mulangwa Neningikarrawaru-wa ningkakina.

¹³ Eneja Neningikarrawara n-engkirrikenume-ka nakina amurndakibina ayakwa ababurna-langwa yirra-makama ngayuwa nungkuwa-wa. Nakina-bina ni-ngengkuwangajiname-ka aduwaba ababurna-langwa akina. Eneja Jesus Christ n-engkirrikenuma enejukwaba akinu-wa ayakwa nganyangwu-wa. Nakina-bina numarngba ni-yengbinuma alyangmandukwuna ayakwa Neningikarrawara-langwa-langwa nibinu-wa nubungkawa Bandiyija Balidu-wa. Kembirra akina-langwa yirra-makinama ngayuwa aduwaba nungkuwa-wa ¹⁴ nare-ka a-yarrkuwurruma Neningikarrawara-langwa ayakwa umba kinumini-yarrkuwarakina akina yanda-langwa nakina Nubungkawa Jesus Christ kini-lawurradinama yangkwurrangwa. ¹⁵ Nakine-ka Nubungkawa Jesus Christ kini-lawurradinama nakina yangkwurrangwa mena Neningikarraware-ka ni-lyanguwerribikajungwunuma arakba

neniki-larrka-langwa nakina. Umba ngambi-yade-ka Jesus Christ kini-lawurradinama nakina? Ngarningbale-ka ngarna. Umba eneja Neningikarrawara nuwilyaba-ma neningma nakina. Neningikarrawara nakina nuwilyaba-ma Nubungkawa nenumamalya. Akwa nubungkawadinama nakina warningerribirra-manja wurriyukwayuwa wurrubungkawa wurrababurna-manja. Nare-ka wurribina wurrukwala wurrubungkawa wurringbuda wuburra enuwa. ¹⁶ Enuwa yimbukwa nara a-jungwuma nakina, umba n-ambilyama neningangkawura ngawa alarradada-manja. Akine-ka alarradada na-kwulyarriyina ngawa. Akwa nara a-likama ngakwurraja ngarningerribirra ngarnumamalya yenjerrickina Neningikarrawaru-wa akwudangwa. Nara wurribina wurrukwala keni-rringka-langwa nakina arakburakba-kiya-wiya-langwa yandalangwa aduwaba, akwa ngakwurrajukwaba aduwaba nara nakina a-rringkama ngarnada. Kemberra ngarrababurna-langwa ngenu-werrikiyangmarngkwajinama nakina aduwaba. Akwa enu-bungkawadina nakina ngakwurruwa-manja aduwaba akwa angkawura. Amandangwa.

¹⁷ Nungkwaja ningkakina wurra-makina wurruminarumuruma angwarnda warnumamalya enena ayakwa nganyangwa. Kiyamina ningkakina aburruwa-wa, “Nare-ka a-ngkweningabakajungwuma, akwa nara engkirrikuma karningangkawura amurndakijiku-wa ebina kuw-arriyadina-

murruwa enena-manja angalya. Umba
 yiku-werrikambilyama ngawa kirrakina
 nuwilyaba-murra-manja Neningikarrawara
 umba nara akwala. Nakine-ka Neningikarrawara
 numekba akwa ngarrenu-wekbilyenama
 eninginingaba eningerribirra kajungwa
 ngariyekirrerra ak-ambilyi-yada ngakwurruwa
 ngarnumamalya,” ki-yamina ningkakina
 wurrumurdakibinu-wa wurruminarumuruma
 angwarnda warnumamalya.¹⁸ Akwa
 ngarningka wurra-makina aburruwa-wa
 amurndakenena ayakwa. “Karningaba wurr-
 ambilya wurrukwala-manja warnumamalya,”
 ki-yamina. Akwa “Yiki-lyangmurukweyina
 yiki-yaminjamina ngawa eminiminingka
 eninginingaba. Akwa yiku-mekbadina
 akwa yiki-larrmburrena yik-awurikeyina
 eningerribirra nungkwurra-langwa kirrakina,”
 ki-yamina nungkuwa wurruwurrakinu-wa
 wurruminaruma angwarnda warnumamalyu-
 wa.¹⁹ Ke-yamina-manja akina, kembirra
 karri-larrngkwaburrenama wurrakina
 ababurne-ka eninginingaba amurndakibina
 Neningikarrawara kenu-kwunama ena-
 langwa-manja angalya abalkaya ambaki-
 yada. Aminakina-langwa kembirra nakine-ka
 Neningikarrawara kenu-kwunama amamalya
 akwanenibika eningaba aburruwa-manja.

²⁰⁻²¹ Nungkwaja ningkakina ki-
 yarrkuwilyakinama engkinyungwurra ngawa
 ababurna-langwa ayakwa alyangmandukwuna,
 amurndakibina nuw-eningmidinama
 Neningikarrawara-langwa warnumamalya.

Ki-yarrkakkwurrajinama akina kajungwa nari-yada wurrukwala warnumamalya a-warrukwajuma akina. Aburraja wurrukwala warnumamalya ne-yaminama, “Wulkwa amurndakakina ayakwa yirrakakiruma yarna alyangmilyangmandukwuna,” ne-yaminama. Nara nungkwaja engkirrikuma enubuwakidunya ayakwa ayarrkiyarrkawarriya-wa ne-yengbina-murruwa akwa ne-beyina-murruwa. Wurrakine-ka warnumamalya narrumayuwarnama muwurrariya mamurukwa akwa narri-lyumadikama amurndakibina ayakwa alyangmandukwuna nuw-eningmidinama Neningikarrawara-langwa warnumamalya.

Nganja ningeni-ngayindenama ngayuwa Neningikarrawara kinu-marngkirradinama nakina nungkuwa-manja akwa ngawa wurrababurna-manja warnumamalya wurribina nuw-ambilya-murrumanja nungkuwa-manja akina-manja angalya ningk-ambilya-murrumanja nungkuwa.

Ena ngawa-da.

Anindilyakwa Bible
Portions of the Holy Bible in the Anindilyakwa
language of Australia

copyright © 2019 Bible Society of Australia

Language: Anindilyakwa

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

93266950-789d-563b-b824-7dc9dd3865ce